

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В
ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ
У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ**

1. Бориско Н.Ф. *Сам себе методист или советы изучающему иностранный язык*. Киев: "Фирма "ИНКОС", 2001. – 267 с.
2. Коряковцева Н.Ф. *Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель* // *Иностр. языки в шк.* – 2001. – № 1. – С. 9 – 14.
3. Куринский В.А. *Автодидактика: Часть первая*. М.: Культурный учебно-издательский центр "Автодидакт", 1994. – 392 с.
4. Мусническая Е.В., Митусова О.А. *Чтение литературы по специальности как способ совершенствования профессиональной подготовки. / Оптимизация учебно-воспитательного процесса: единство и преемственность, профессиональная направленность, межпредметность в преподавании лингвистических дисциплин: Межвузовский сборник научных трудов.* – М., 1988. – 153 с.
5. Пассов Е.И. *Урок иностранного языка в средней школе.* – 2-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1988. – 223 с.
6. Рябоконь А.В. *Методическое обеспечение самообучения иностранным языкам: Теоретические основы конструирования оптимального самоучителя, практические рекомендации авторам самоучителей и самообучающимся.* – Винница: Континент-ПРИМ, 1998. – 160 с.
7. Aoki N., Smith R. *Learner autonomy in cultural context: the case of Japan* // *Learner Autonomy in Language Learning: Defining the Field and Effecting Change* (D. Crabbe and S. Cotterall (eds), Frankfurt: Lang. – 1999. – P. 19 – 27.
8. Little, D. *Developing learner autonomy in the foreign language classroom: a social-interactive view of learning and three fundamental pedagogical principles*. *Revista Canaria de Estudios Ingleses*. 1999. – P. 77 – 88.
9. Little, D. *Learner autonomy and human interdependence: some theoretical and practical consequences of a social-interactive view of cognition, learning and language* // *Learner Autonomy, Teacher Autonomy: Future Directions* (B. Sinclair, I. McGrath and T. Lamb (eds). Harlow: Longman / Pearson Education. – 2000. – P. 15 – 23.
10. Little, D. *Learner autonomy: why foreign languages should occupy a central role in the curriculum* // *New Perspectives on Teaching and Learning Modern Languages* (S. Green (ed.). Clevedon: Multilingual Matters. – 2000. – P. 24 – 45.
11. Littlewood W. *Students' attitudes to classroom English learning: a cross-cultural study*. *Language Teaching Research* 5.1: 2001. – P. 3 – 28.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2011

УДК 373.2 (430)

Зоряна Хало, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної

та міжкультурної комунікації
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
ВЗАЄМОДІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ДИТИНИ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ**

У статті обґрунтовано практичні аспекти організації комунікативної взаємодії в організації інтелектуального розвитку дитини у дошкільних закладах Німеччини. Визначено шляхи впровадження досвіду німецького дошкільного виховання у вітчизняне дошкільля.

Ключові слова: комунікація, дошкільнє виховання, інтелектуальний розвиток, методи дошкільного виховання, дитина дошкільного віку, комунікація.

Лит. 6.

Zoryana Khalo

**PRACTICAL ASPECTS OF ORGANIZATION OF COMMUNICATIVE
COOPERATION IN ORGANIZATION OF INTELLECTUAL DEVELOPMENT
OF A CHILD IN GERMAN PRESCHOOL ESTABLISHMENTS**

Practical aspects of organization of communicative co-operation in organization of intellectual development of a child in German preschool establishments are substantiated in the article. The ways of introduction of German preschool educational experience to domestic education are determined here.

Key words: communication, preschool education, intellectual development, methods of preschool education, a child, preschool age.

Актуальність дослідження. Обґрунтовуючи методичні та практичні аспекти інтелектуального розвитку та розумового виховання дітей дошкільного віку, передовсім наголошуємо на

важливій тезі, яка визначає пріоритети дошкільного виховання в Німеччині – дитина завжди перебуває у центрі уваги змісту виховання, планів, програм, організаційних форм діяльності. Дитиноцентричне спрямування дошкільної освіти

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

не лише теоретично обґрунтоване в наукових джерелах, але й є обов'язковим у роботі кожного педагога-дошкільника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості системи розумового виховання дошкільнят розглядає у своїх працях О. Фунтікова; проблему формування пізнавальних здібностей обґрунтували Л. Проколієнко та О. Проскура; питання диференціації та індивідуалізації дошкільнят у навчально-виховному процесі аналізують Т. Котирло, С. Ладивір; окремі напрями розумового розвитку дитини-дошкільника (мовленнєвого, сенсорного) досліджують А. Богуш, К. Стрюк, К. Крутій, Н. Лисенко, К. Щербакова та інші.

Метою статті є обґрунтувати практичні аспекти організації комунікативної взаємодії в організації інтелектуального розвитку дитини в дошкільних закладах Німеччини.

Виклад основного матеріалу. Спеціально для вихователів-практиків у Німеччині продукуються програми, які визначають спільну з дітьми діяльність і відображають усі сфери практичної діяльності педагога. Такі документи формуються у рамках діяльності Міністерства у справах культури, молоді та спорту кожної землі – основної адміністративної одиниці країни. Над їх розробкою працюють провідні фахівці галузі і ці програми проходять фазу обов'язкової апробації в дитячих садках різних типів. Вони мають назву “План по орієнтуванню освіти та виховання для дитячих садків (орієнтувальна фаза)” [2]. Ці плани існують у різних землях і в останнє десятиріччя активно апробуються педагогами-практиками. З 2006 року вони знаходяться у стадії випробувань на всій території країни при відповідному науковому супроводі.

Особливі вимоги в дошкільному закладі Німеччини ставляться до *розвитку мови*, адже дуже важливо, щоб дитина навчилася висловлювати власні думки і здійснювала комунікацію з дорослими. Важливим є також розвиток творчих сил і продуктивної діяльності, вони ж своєю чергою тісно пов'язані з активністю. Для цього використовуються різні методи роботи з дітьми, про що мова йтиме далі [2, 97].

У роботі з дошкільниками задля їх інтелектуального розвитку педагогами всіляко вітаються стихійні ідеї, фантазія і спроби оригінального оформлення ідеї чи діяльності. Це виражається у розумовій дискусії за темою, роботі із проблемою або ігровим матеріалом [5, 20]. Німецькі педагоги також наголошують, що, сприяючи дитячій активності, вихователька

повинна виходити з того, що діти перебувають на різних щаблях розвитку, тому вимоги до них повинні бути різними.

Формування мовних навичок у дошкільних закладах Німеччини відбувається паралельно з інтелектуальним розвитком дитини. Історії із дитячих книжок, ілюстровані картинками і проблемами, які ставляться перед дошкільником, дають добрий привід для того, щоб діти могли висловити свою думку щодо подій чи явищ. У цьому випадку діє правило: “Не слово виховательки важливе, а слово дитини” [1, 33].

Одночасно з вербальним висловленням своїх думок чи почуттів діти мають також можливість передавати через почуття свій стан – задоволення, радість, спокій. Якщо дозволяють тексти, з якими працюють діти, вихователям радять організувати рольову гру – важливий засіб активізації як вербальної, так і інтелектуальної діяльності дошкільника.

Для мовного розвитку має значення той факт, чи знайомі діти зі звуками. Тому важливо у грі використовувати ті, які діти уже чули і розуміють їхнє звучання. У дошкільному віці дитина може ідентифікувати шуми машин, трамваїв, літаків тощо.

Прагматичний аспект вербальної комунікації свідчить про те, що мова – це важливий засіб спілкування і спосіб вираження думок, емоцій, вражень. Для мовного розвитку доцільно використовувати невеликі історії, повідомлення, оповідання [4].

Семантичний аспект стосується дитячої лексики. Розширення лексики активно сприяє розумовому розвитку дитини. Розширення словникового запасу дитини-дошкільника, засвідчують німецькі педагоги, також повинно підпорядковуватися правилу “від простого – до складного, від конкретного – до абстрактного”.

Для **синтаксичного аспекту** особливе значення має ігрова діяльність, оскільки у ній ефективним є ознайомлення з елементарними граматичними правилами та їх вивчення.

Літературний аспект мови в німецькому дитячому садку розглядається крізь призму текстів дитячої книги, пісень, казок і віршів. Вихователь завжди зобов'язаний контролювати відповідність змісту літературних текстів рівню розвитку та індивідуальним особливостям дитини, а також меті виховання і розвитку.

З метою формування вмінь утворювати словосполучення і речення педагоги пропонують широко застосовувати мовні ритмічні вправи, які забезпечують виникнення і закріплення певного динамічного стереотипу. Педагоги стверджують,

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

що режим, системність і плановий характер занять мають важливе значення в навчанні як хворих, так і здорових дітей.

Виховання мовленнєвих навичок здійснюється за допомогою вільного оповідання, спеціальними вправами для розширення лексичного запасу, використання просторових і часових понять тощо. Згідно з принципом диференціації вихователь може варіювати ступінь складності заняття або розширювати пропозиції для діяльності, щоб пристосовувати їх до групи або окремої дитини.

Методичні поради для дошкільних працівників визначають шлях процесу пізнання і обґрунтовують конкретні дії вихователя задля реалізації завдань інтелектуального розвитку дитини.

Першим правилом цієї діяльності є шлях *від близького до далекого*. Лише в тому випадку, коли діти засвоїли, де розташований їхній дитячий садок, і орієнтуються у ньому, вихователька дає їм шанс ознайомитися із найближчим оточенням закладу, і лише після цього вона може розпочати наступні прогулянки.

Наступне правило – *від знайомого до невідомого*: “Якщо діти вже неодноразово випробували роль листоноші і вихователька з ними говорила про його роботу, то вона може запропонувати похід на пошту” [2]. Обговорюючи питання життя тварин, їхню поведінку, дошкільним працівникам радять спочатку вивчати з дітьми поведінку свійських тварин, а також тих, що живуть у дитячому садку, а лише потім знайомитися із життям тварин у зоопарку чи розглядати їх на картинках.

Наступне правило – *від простого до складного*. Наприклад, техніка живопису потребує вільного володіння кистю, тобто розвитку дрібної моторики, а товсті воскові штифти швидше відповідають грубим, моторним рухам маленької дитини, кольорові олівці також вимагають значної вправності рухів. Саме тому діти в дошкільних закладах спочатку працюють із восковими штифтами, потім із олівцями, і лише згодом із фарбами. Особливо педагоги-

методисти наголошують на виборі техніки роботи, пропонуючи, наприклад, спочатку роботу з тонким кольоровим папером, лише пізніше з картоном. Лише тоді, коли діти досконало оволодіють певною технікою, від них вимагають тематичного виконання малюнка чи витинанки [3].

Висновок. Отже, інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку перебуває в центрі уваги німецьких педагогів. Розв’язання цієї проблеми здійснюється у трьох напрямках: це методичне забезпечення педагогів спеціальними вказівками, консультативна допомога батькам та родині і безпосередня робота з дітьми. Сутність такої діяльності полягає передовсім у забезпеченні необхідних умов для оптимальної соціалізації особистості дошкільника. Надзвичайно важливим є визнання дитячої свободи як необхідної умови найкращого пізнання світу дошкільником. Педагоги вважають, що дитина повинна сама визначити методи і засоби сприйняття довкілля, а дорослі зобов’язані допомогти їй у цьому. Пріоритетною є також теза про те, що дитинство – це не підготовка до майбутнього дорослого життя, а справжнє повноцінне буття і пізнання світу, яке згодом впливатиме на усе подальше життя людини.

1. Шлегер Л.К. К работе дошкольного отдела / Л.К. Шлегер // Хрестоматия по истории советской дошкольной педагогики. – М.: Просвещение, 1998. – 447 с.

2. Armin Krenz. Handbuch für Erzieherinnen in Krippe, Kindergarten, Vorschule und Hort / Krenz Armin. – Landsberg: mvg-verlag, 2002. – 226 s.

3. Berger M. Der Übergang von der Familie zum Kindergarten. Anregungen zur Gestaltung der Aufnahme in den Kindergarten / M. Berger. – München, Basel: Reinhardt, 1986. – 203 s.

4. Hoenisch N. Bildung mit Demokratie und Zärtlichkeit. Lernvergnügen Vierjähriger / N. Hoenisch. – Berlin, Düsseldorf, Mannheim: Cornelsen Verlag Scriptor, 2003. – 238 s.

5. Weinschenk Reinhold. Didaktik und Methodik für Sozialpädagogen / Reinhold Weinschenk. – Bad Heilbrunn, 1981. – 367 s.

6. Zeissner G. Arbeitsbuch Kindergarten / G. Zeissner. – Bardtenschlager, München, 1999. – 293 s.

Стаття надійшла до редакції 29.12.2010

“Візьміть ви картання моє, а не срібло, і знання, добірніше від щирого золота: ліпша бо мудрість за перли, і не рівняються їй всі клейноди!”

Притовісті Соломона, глава 8, 10 – 11.

